

Рис. 2. Види сміття на полігоні

Джерело: [1]

Висновки. Вивезення та утилізація сміття по Одесі та Одеській області – дуже важливий процес, який є великою проблемою для виробництв і підприємств різного рівня.

Список використаних джерел:

Утилізація, вивезення, переробка відходів в Одесі, Одеській області від «ЕКОВДМ». URL: <https://ekovdm.com.ua/utilizatsiya-otkhodov-v-odesskoy-oblasti> (дата звернення: 23.03 2024).

Коваленко О.О.

Здобувачка 20 групи ФМЕ

Михайлюк О.Л.

кандидат економічних наук, доцент

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ХАДЖИБЕЙСЬКОГО ЛИМАНУ

Хаджибейський лиман – лиман естуарного (однорукавне, лійкоподібне гирло річки, що розширюється в напрямку моря або океану) типу на північно-західному узбережжі Чорного моря, один з одеських лиманів, на північний захід від міста Одеси, в межах Одеського, Розділянського і Березівського районів.

Хаджибейський лиман названо на честь Кацюбіїв (також Кочубіїв, Качибей, Аджибей, Хаджибей, від тюркської «Насібеу» та польської «Сасубей»). Це історичне поселення XIV століття за часів Великого князівства литовського та правління князя Вітовта, яке являло собою кам'яний замок, стоянку для суден та порт зі спорудами на березі Одеської затоки.

За переказом мандрівника і письменника Османської імперії Евлії Челебі (1611-1682) «землю фортеці Ходжабай» заснували після 1484 року. Під час російсько-турецької війни 1768-1774 років Хаджибей зруйнувався. З 1792 року за Ясським мирним договором території на схід від Дніпра разом із Хаджибеєм відійшли до російської імперії. 1794 року Хаджибей було перейменовано на Одесу за «грецьким проектом Катерини II.

Хаджибейський лиман починаючи із Середньовіччя слугував місцем промислу солі і часто навідувався чумаками і запорозькими козаками.

Фітопланктон лиману налічує 70 видів і внутрішньовидових таксонів. Морські та солонуватоводні види малочисельні, представлені типовими для прилеглих ділянок Чорного моря видами: *Leptocylindrus danicus*, *Skeletonema costatum*, *Prorocentrum micans*. До масових видів належать прісноводні види, такі як діатомові *Skeletonema subsalsum*, *Cyclotella meneghiniana*, *Rhizosolenia longiseta*, зелені *Oocystis borei*, *Monoraphidium acruatum*, ціанобактерії *Merismopedia tenuissima*. Лиман

характеризується частими цвітіннями. Так, чисельність *Cyclotellameneghiniana* сягає 44,7 млн. клітин на літр, *Merismopediatenuissima* - 13,6 млн клітин на літр, *Skeletonemasalsum* - 70 млн. клітин на літр, а *Prorocentrummicanus* - 19,8 млн клітин на літр.

Фауна Хаджибейського лиману представлена крабами *Rhithropanopeusharrisii*, а також креветами *Palaemon elegans*, яких відловлюють, головним чином, з метою виробництва кормових додатків. Серед риб у лимані велику кількість мають бичок кругляк *Neogobius melanostomus* і бабка *Neogobius fluviatilis*. Найбільше промислове значення має піленгас *Lizachaeatocheila*, судак *Sander luciperca*. У лимані багато прісноводних видів риб.

З 1932 року у лиман почали скидати господарсько-побутові стоки Одеси. З 1970-го ситуація ускладнилася спорудженням на Пересипу високої греблі. Відтоді «лиман перетворився на водосховище стічних вод станції біологічної очистки «Північна». Внаслідок цього солоність води знизилася з 30-37 до 5-6 проміле, морські види тварин і рослин вимерли, натомість поширилися прісноводні - карась, окунь, товстолобик, короп і пелінгас, який сьогодні, на думку досвідчених рибалок, відчутно потіснив усі інші види. У зв'язку із забрудненням донних відкладень стічними водами намул Хаджибейського лиману нині не придатний для лікувальних цілей.

Тим часом ситуація продовжує ускладнюватися. Недоочищені стоки несуть до лиману біогенні речовини, важкі метали, нафтопродукти, які зумовлюють порушення природних біологічних процесів і цвітіння води, призводять до деградації екосистеми, нагромаджуються в живих організмах, у тому числі в рибі.

Існує проєкт з'єднання лиману каналом з Чорним морем. Але не звичайним каналом, а судноплавним з подальшим будівництвом у лимані причалів, я це відбулося, зокрема, у Сухому лимані (Іллічівський порт) чи у Григорівському (порт «Південний»). Обидві водойми у природному стані відокремлювалися від моря піщаним чи піщано-черепашковим пересипом, як і Хаджибей. Ще одним важливим аспектом плану є перетворення полів фільтрації, якими канал пройде три чверті шляху, на паркову зону на рівні кращих європейських зразків.

Попередні розрахунки, проведені спеціалістами Одеського філіалу Інституту біології південних морів, показали, що перетин каналу, який забезпечував би щорічну чотириразову зміну об'єму води у чаші лиману, має бути не менше тисячі квадратних метрів.

Висновки. Ґрунтуючись на висновках науковців, спостереженнях за тваринним і рослинним світом Сухого і Григорівського лиманів після спорудження у їхніх акваторіях портів, жорстке з'єднання Хаджибею з морем за допомогою судноплавного каналу сприятиме збільшенню біорізноманіття водойми і зменшенню обсягів евтрофікації - забрудненню водних мас сполуками азоту та фосфору, які спричиняють цвітіння води, створенню привабливої території для нересту іхтіофауни тощо.

Приклад Григорівського і Сухого лиманів показує, що, незважаючи на інтенсивне господарське їх використання, ці водойми є найбільш благополучними з-поміж усіх, розташованих у північно-західній частині Чорного моря.

Список використаних джерел

1. Зайцев Ю. «Чорноморські береги України». URL: <https://tsn.ua/tags/%D0%A5%D0%B0%D0%B4%D0%B6%D0%B8%D0%B1%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%BB%D0%B8%D0%BC%D0%B0%D0%BD>

Мороз Д.Ю.

Здобувачка 27 групи ФМЕ

Михайлюк О.Л.

кандидат економічних наук, доцент

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРИРОДООХОРОННИХ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

На території Одеської області створено та функціонує 120 об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 153282 га, з них 16 об'єктів загальнодержавного значення та 104 об'єкти місцевого значення. На частку заповідного фонду припадає 4,4 % від загальної площі області. Також природно-заповідний фонд Одеської області включає 1 біосферний заповідник та по два національні й регіональні ландшафтні парки, а також низку заказників і пам'яток природи [1].

Національні парки та заповідники Одеської області:

- Дунайський біосферний заповідник;
- Національний природний парк “Тузловські лимани”;
- Національний природний парк “Нижньодністровський”;
- Регіональний ландшафтний парк “Ізмаїльські острови”;
- Регіональний ландшафтний парк “Тилігульський”.
-

Дунайський біосферний заповідник розташований у північно-східній частині дельти Дунаю. Складовими частинами є вторинна (морська) дельта Кілійського рукава, Жебриянське пасмо, Стенцівсько-Жебриянівські плавні та острови Єрмаків.

Основною особливістю заповідника є його острови, які стали домівкою для багатьох видів тварин та рослин. Головною окрасою заповідника є рожеві пелікани. Тут зберігся рідкісний нерест білуги, севрюги та осетрів. Загалом, заповідник охороняє 138 червонокнижних тварин та 26 видів рослин.